

BEGRIPPENLIJST WONEN, ZORG EN WELZIJN

Utrecht, december 2006

Linda Weber

Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg

Bij het omschrijven van wonen, zorg en welzijn worden meerdere termen gebruikt, terwijl vaak hetzelfde wordt bedoeld. Hieronder volgt een overzicht van de verschillende termen en wordt een korte uitleg gegeven. Het artikel "begrippenlijst wonen-zorg-welzijn" van Jeroen Singelenberg uit 2004, vormt hiervoor de basis. De meeste omschrijvingen zijn afkomstig van het Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg. Indien gebruik is gemaakt van andere bronnen, wordt dit achter de omschrijvingen vermeld.

Aanleunwoning

Een woning, bedoeld voor senioren, die is gelegen in de directe omgeving van een zorginstelling of daar een verbinding mee heeft. De woningen zijn gelijkvloers, rolstoeltoegankelijk en -doorgankelijk en beschikken over een alarmeringssysteem met de zorginstelling.

Aangepaste woning

Een woning die is aangepast aan de individuele behoeftes van de bewoner (ouderen of gehandicapten) om hem of haar zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen in de eigen woning.

Aanpasbare woning

Een woning die relatief geschikt is om te worden verbouwd tot een aangepaste woning of een levensloopwoning.

ADL-Clusterwoning (1)

Een ADL-cluster is samengesteld uit 12 tot 18 speciaal aangepaste woningen en een centrale unit van waaruit de hulpverlening plaatsvindt. Synoniem: Fokus-woning.

ADL-clusterwoning (2)

Een subsidieregeling voor de financiering van ADL-clusterwoningen. Doordat in de meeste projecten Fokus de zorgaanbieder is, zijn de woningen beter bekend als Fokuswoningen. De subsidieregeling bestaat uit drie samenhangende paragrafen: 'Het verwezenlijken van ADL-clusters' (bouw) en 'Aanpassingen in bestaande ADL-clusters' (woningaanpassingen) en 'ADL-assistentie in ADL-clusters' (zorg).

Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ)

Algemene wet bijzondere ziektekosten is een volksverzekering voor zorg en begeleiding in diverse instelling bij langdurige ziekte, handicap of ouderdom.

Alarmering

Een domoticavoorziening (knop, armband) die in geval van nood geactiveerd kan worden en hulp geboden.

Besluit Beheer Sociale Huursector (BBSH)

Wet waarin de taken van corporaties zijn vastgelegd, o.a. het verrichten van activiteiten op het gebied van wonen en zorg.

Bezoekbare woning

Een woning die door iedereen te bezoeken is, ook in geval van fysieke handicap of met een scootmobiel of rolstoel te betreden is.

Begeleid wonen

Individueel of groepswonen in de wijk met af en toe begeleiding (gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg). Cliënten hebben een individuele huurovereenkomst en een begeleidingsovereenkomst.

Beschermd wonen (1)

Een kleinschalige groepswooning(binnen de sector Verpleging en verzorging) met gemeenschappelijke voorzieningen en 24-uurs zorg met toezicht. Zie ook: kleinschalig wonen.

Beschermd wonen (2)

Individueel wonen of groepswoonen in de wijk met vrijwel dagelijkse begeleiding (binnen de gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg). Het verblijf valt binnen de verzekerde zorg.

Bouwbesluit

Wet die bouwtechnische voorschriften geeft waaraan alle bouwwerken, zoals woningen, kantoren, winkels e.d. in Nederland minimaal moeten voldoen. Ook verbouwingen vallen onder het Bouwbesluit. (Bron: Ministerie van VROM)

Dagbehandeling

Opvang met begeleiding, revalidatie en reactivering buitenshuis als aanvulling op de zorg die men thuis ontvangt.

Dagopvang

Parttime verzorgingshuiszorg.

Dagbesteding

Activiteiten buitenshuis gericht op de persoonlijke ontwikkeling, ontplooiing en welzijn van de client.

Domotica

De verzamelnaam voor systemen van woonhuisautomatisering. De ICT-voorzieningen in de woning dienen als comfort, bescherming en alarmering.

Eerstelijns dienstencentrum

Combinatie van een centrum voor extramurale zorg en thuiszorg en een centrum voor dagactiviteiten en welzijnsdiensten. Spil van de woonzorgzone en de servicewijk. Steeds vaker opgezet voor alle doelgroepen van zorg en welzijn in een wijk of dorp. Kan zijn ondergebracht in een woonzorgcomplex of in een multifunctioneel wijkcentrum, samen met de eerstelijns gezondheidszorg.

Extramurale verzorgingshuiszorg

Het aanbod van zorg- en dienstverlening en begeleiding dat 24 uur per dag beschikbaar is voor mensen die zelfstandig in de thuissituatie wonen. De kern van het aanbod ligt in het overnemen van de regie wanneer dit nodig is.

(Bron: www.kiesbeter.nl)

Full package

Financieringsregeling gericht op het betaalbaar houden van het zelfstandig wonen met zorg voor mensen die een indicatie voor verblijf in een AWBZ-instelling hebben maar er voor kiezen thuis te blijven wonen.

Foyer de Jeunesse

Tijdelijke huisvesting met begeleiding voor jongeren die coaching nodig hebben maar geen zware hulpverlening. De duur van het verblijf en een onderwijs- of arbeidstraject worden in een contract vastgelegd.

(Bron: kennisnetwerk sociaal beleid)

Fokuswoning

Zie ADL-clusterwoning.

Huisvestingswet

Gemeentelijke wet waarmee het mogelijk is bepaalde woonruimten slechts passend te verklaren voor bepaalde categorieën woningzoekenden (bijvoorbeeld gehandicapten) en hen voorrang te geven bij woningtoewijzing.

Intramurale zorg

De zorg die verleend wordt aan mensen die langer dan 24 uur in een instelling verblijven zoals een verpleeg- of verzorgingshuis, ziekenhuis of een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking.

(Bron: www.eiz.nl)

Kangoeroewoning

Aan elkaar gekoppelde, zelfstandige woningen of wooneenheden met een inpandig verbinding voor ouderen of mensen met een handicap en hun familie. Vaak is een kangoeroewoning een groot huis met een zelfstandige, kleinere woning op de begane grond eraan vast. Die kleinere woning vormt 'de buidel van een kangoeroe'. Ook wel meergeneratiewoning of tandemwoning genoemd.

Kleinschalig groepswonen

Een woonvorm waarbij een kleine groep mensen, die intensieve zorg en ondersteuning nodig hebben, met elkaar in een groepswoning wonen waardoor het voor hen mogelijk is een zo normaal mogelijk leven te leiden.

Levensloopgeschikte woning

Een zelfstandige woning die geschikt is voor bewoning in alle levensfasen met minimale fysieke inspanningen en minimale kans op ongevallen. Nieuwe woningen voldoen aan de eisen van Woonkeur, bestaande woningen aan de eisen van opplussen.

Levensloopbestendige wijken

Wijken waarin de woonomgeving geschikt is voor iedereen, ook in geval van fysieke handicaps of chronische ziekten van bewoners.

Logeerhuizen

Een voorziening waar meerdaagse overname van zorg wordt geboden om de mantelzorger te ontlasten.

Lokaal loket

Een laagdrempelige informatievoorziening op één centraal punt over wonen, zorg en welzijn en daaraan gerelateerde onderwerpen. Het lokale loket fungeert in toenemende mate als schakelpunt tussen vraag en aanbod.

Mantelzorg

Die zorg die aan een hulpvrager door één of meer leden van diens directe omgeving wordt gegeven, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie. De zorg is onbetaald, ongeorganiseerd en wordt niet-beroepsmatig verleend.

(Bron: Nationale Raad voor de Volksgezondheid en Zorg)

Mantelzorgwoning

Verplaatsbare wooneenheden die bij een bestaande woning kunnen worden geplaatst. De zorgvrager woont zelfstandig, maar de hulpgever is dichtbij.

Multifunctioneel centrum

Wijkservicecentrum waarin meerdere functies zijn ondergebracht. Het multifunctionele gebruik dient om inhoudelijke afstemming en samenwerking tussen de verschillende organisaties te ondersteunen, alsmede de diverse gebruikers.

Nultredenwoning

Een woning die zonder trappen van buiten af bereikbaar is en waarbij de zogenaamde 'primaire ruimtes' (de keuken, het sanitair, de woonkamer en minimaal één slaapkamer) zich op dezelfde woonlaag bevinden. Drempels in de woning zijn laag of ontbreken.

(Bron: Ministerie van VROM)

Onplanbare zorg

Zie Zorg op Afroep.

Opplussen

Het aanbrengen van veranderingen in een woning met als doel de bewoner langer zelfstandig te laten wonen. Voorbeelden zijn: drempels verlagen, verhoogd toilet, beugels in douche- en toiletruimte bevestigen.

Persoonsgebonden budget (Pgb)

Een geldbedrag waarmee iemand zelf voorzieningen, zorg en begeleiding kan inkopen. Op die manier houdt men zelf de regie over het eigen leven. Het persoonsgebonden budget is de tegenhanger van zorg in natura.

Persoonsvolgend Budget (PvB)

Een geldbedrag voor de zorg van een gehandicapte, dat mee kan verhuizen naar een andere instelling. Het bedrag wordt aan de instelling uitbetaald.

Respijtzorg

'Oppasservice' aan huis om mantelzorgers tijdelijk te ontlasten.

Scheiden wonen en zorg

De situatie waarin wonen en zorg apart gefinancierd wordt. De cliënt betaalt zelf voor het wonen via huur of koop. De zorg wordt apart gefinancierd via zorgverzekeringswet, Wmo, AWBZ en eventueel via eigen middelen

Seniorenstad

Een woonconcept waarbij senioren bewust samen een grotere gemeenschap te vormen . Voorbeelden: Sun City in de Verenigde Staten. Er bestaan ook seniendorpen.

Servicecentrum

Een voorzieningencentrum voor wonen, zorg en welzijn. Vaak gecombineerd met andere functies zoals het eerstelijns gezondheidscentrum, kinderopvang en grand café. Het centrum heeft een verzorgingsgebied van 5.000 tot 15.000 inwoners. Dienstverlening wordt zoveel mogelijk op elkaar afgestemd beschikbaar gesteld.

Service- en gemaksdiensten

Diensten aan huis die mensen ondersteunen om zo lang mogelijk zelfstandig te functioneren.

Servicewijk

Een gewone wijk met een bovengemiddeld niveau van levensloopbestendigheid (woning, woonomgeving), een goed geregelde diensteninfrastructuur en een zorg- en dienstenaanbod aan huis. Wordt ook wel aangeduid als woonzorgzone. 24-uurszorg en intensieve zorg zijn beschikbaar.

Sociale pensions

Woonruimte met verzorging en begeleiding voor thuislozen met over het algemeen een psychiatrische achtergrond; er wordt een redelijke mate van zelfstandigheid en sociale redzaamheid verwacht.

Synoniem: zwerfpensions.

(Bron: kennisnetwerk sociaal beleid)

Tandemwoning

Zie kangoeroe woning.

Thomashuizen

Franchise-formule voor kleinschalige woonzorgvoorzieningen voor (ernstig) verstandelijk of meervoudig gehandicapten. Er wordt 24-uurszorg geleverd door een zelfstandige ondernemer die met zijn gezin in een eigen dienstwoning (een aantal kamers) in of bij de woonvoorziening woont.

(Bron: kennisnetwerk sociaal beleid).

Thuiszorg

Hulp of begeleiding bij de huishouding, verzorging of verpleging in de thuissituatie aan mensen die dat nodig hebben. Deze zorg kan geboden worden door een thuiszorgorganisatie of vanuit een verpleeg- of verzorgingshuis.

(Bron: www.kiesbeter.nl)

Thuisloenzorg

Zorg voor mensen die geen vast onderdak hebben en een zwervend bestaan leiden.

(Bron: Kennisnetwerk sociaal beleid)

Tweedelijns zorg –en expertisecentrum

Centrum van expertise inzake verpleging, verzorging en behandeling. Daarnaast vervult het centrum een kortverblijf-functie als regionaal verpleeghotel, alsmede een beperkte langverblijf-functie voor cliënten met zeer zware en complexe problematiek.

Vermaatschappelijking van de zorg

Het bieden van een plek midden in de maatschappij aan mensen die, vaak intensieve, zorg nodig hebben. Het gaat om het fysiek, organisatorisch en sociaal mogelijk maken van het leven midden in een wijk. Dit betekent dat er geschikte woningen, woonomgeving, zorg, welzijn en dienstverlening aanwezig moet zijn/ in de buurt.

(Bron: Amsterdamse federatie van woningcorporaties, Wonen met zorg en welzijn: speerpunt van de Amsterdamse woningcorporaties, Juni 2005)

Verpleeghuiszorg

Intensieve verpleging met behandeling die binnen of buiten het verpleeghuis wordt geboden aan mensen met een verpleeghuisindicatie.

Verzorgd wonen

Zelfstandige levensloopgeschikte wooneenheden of woningen waar dienstverlening en zorg op afroep of afspraak mogelijk zijn door de aanwezigheid van infrastructuur voor wonen en zorg.

Verzorgingshuis

Een verzorgingshuis verleent huisvesting, verzorging en begeleiding wanneer dit in de eigen, zelfstandige woonsituatie niet meer mogelijk is. In een verzorgingshuis heeft u de beschikking over een wooneenheid. Voorzieningen en zorg worden door het verzorgingshuis aangeboden.

(Bron: www.kiesbeter.nl)

Vraaggerichte zorg

Zorg die door de zorgverlener en cliënt in samenspraak is afgestemd op de behoefte van de cliënt.

Vraaggestuurde zorg

Zorg waarvan de inhoud en de vorm direct door de cliënt wordt bepaald, zoals bij een PGB.

Wet voorzieningen Gehandicapten (WVG)

Een wet die gemeenten sinds 1994 verplicht om te zorgen voor de verlening van woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen voor de in de gemeente wonende gehandicapten en ouderen zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Vanaf 1 januari 2007 vallen deze voorzieningen onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Daarmee vervalt de Wet voorzieningen Gehandicapten.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Wet gericht op het stimuleren van het zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en mee kunnen doen in de samenleving. Een aantal huidige wetten worden samengevoegd in de WMO: de WVG, de welzijnswet en een deel van de AWBZ. De WMO gaat in per 1 januari 2007.

Wijkservicecentrum

Een voorzieningencentrum in de wijk voor wonen, zorg en welzijn. Vaak gecombineerd met andere functies zoals gezondheidscentrum, kinderopvang en grand café.

Wijksteunpunt

Voorziening die op dorps- of wijkniveau voorziet in een ontmoetingsmogelijkheid en in zorg- en dienstverlening. Met behulp van deze voorziening kunnen mensen met beperkingen mogelijk langer zelfstandig wonen.

(Bron: provincie Noord-Holland)

WoonKeur

Een keurmerk voor bestaande en nieuwbouwwoningen met voldoende woontechnische kwaliteit.

Woonzorgarrangement

De combinatie van diensten op het gebied van wonen, zorg en welzijn, die zowel in een intramurale als in een extramurale omgeving geleverd wordt. Synoniem: woonzorgdiensten.

(Bron: Kennisnetwerk sociaal beleid)

Woonzorgcomplex

Een complex zelfstandige woningen, waar in het ontwerp aandacht is besteed aan veilig en beschut wonen. Er is een complexgewijs overeengekomen zorg- en servicearrangement maar wel met een consequente contractuele scheiding tussen wonen, zorg en service. De woningen voldoen aan eisen van aanpasbaar bouwen. In een woonzorgzone kan een woonzorgcomplex een functie vervullen als servicecentrum voor de wijk eromheen.

Woonzorgzone/woonservicezone

Een (deel van een) wijk of dorp waarin optimale condities zijn geschapen voor wonen met zorg en welzijn, tot en met niet-planbare 24 uren zorg. Meestal met als kern een wijkservicecentrum of zorgsteunpunt. Ook gebruikt als verzamelnaam voor alle initiatieven rond het geschikter maken van gewone wijken voor mensen die zorg en/of welzijn nodig hebben.

Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi)

Een kaderwet waarin de eisen staan voor vergunningverlening voor bouw, renovatie en uitbreiding van instellingen. Daarnaast bepaalt de WTZi ook in welke gevallen winst uitgekeerd mag worden.

Zorghotel

Een hotel formule voor tijdelijk verblijf waar de gast de 24-uurszorg en dienstverlening kan ontvangen.

Zorginfrastructuur

Voorzieningen die nodig zijn om zorg en welzijn te kunnen leveren aan mensen die langdurig op zorg aangewezen zijn en zelfstandig wonen. Vanuit de AWBZ is financiering mogelijk voor ruimten en technologische voorzieningen voor het leveren van zorg (CTG beleidsregel CA-70). Voorzieningen in het woongebouw zoals grotere liften, brede galerijen en scootmobielstalling vallen niet onder deze regeling.

Zorg in natura

Zorg die geleverd wordt door een zorgaanbieder en die de zorgaanbieder rechtstreeks vergoed krijgt in het kader van de AWBZ of Wmo. Zorg in natura is de tegenhanger van een persoonsgebonden budget.

Zorgkantoor

De organisatie die in een regio verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Het zorgkantoor wijst zorg toe op grond van indicatiebesluiten van het Centrum voor Indicatiestelling Zorg (CIZ) en zorgt ervoor dat een zorgverlener de nodige zorg gaat leveren. Het zorgkantoor is mede verantwoordelijk voor de uitvoering van het PersoonsGebonden Budget (PGB).

(Bron: www.kiesbeter.nl)

Zorg met 24-uurs toezicht of 24-uurs zorg

24-uurs nabije zorg en bescherming, ofwel permanente, niet-planbare langdurige, continue zorg voor mensen met ernstige psychogeriatrische en somatische aandoeningen. Kernmerkend is dat personeel periodiek gaat kijken bij de cliënt, ook zonder oproep.

Zorg op afroep (onplanbare zorg)

Tijd en plaats bij het invoeren van deze zorg zijn niet van tevoren bekend. De aard van de zorg is meestal kortdurend, maar moet wel worden geleverd. Bijvoorbeeld: hulp bij toiletbezoek.

Zorg op afspraak (planbare zorg)

Tijd en plaats van deze vorm van zorg kunnen van tevoren worden afgesproken. Bijvoorbeeld: elke ochtend om 8 uur wordt de cliënt uit bed geholpen.

Zorg op maat

Het aanbod van zorg dat afgestemd is op de wensen van een individuele zorgvrager c.q. een herkenbare groep zorgvragers.

(Bron: kennisnetwerk sociaal beleid)

Zorgsteunpunt

Een kleinschalige vorm van zorginfrastructuur. Soms wordt hieronder alleen de zusterpost verstaan, soms ook een huiskamer of inloopruimte.

Zorgwoning

Woningen waar intensieve zorgverlening mogelijk is. In de woning is rekening gehouden met de fysieke mogelijkheden van de bewoners en de eisen die voortkomen uit het verlenen van zorg.